

Govorniki proslavljajo NRA - Vojaštvo na Kubi se uprlo

DELAVSKI PRAZNIK BIL DAN SLAVOSPEVOV ZA ROOSEVELTOV NRA. — GOVORNICI POZIVALI, NAJ VSAKDO PO SVOJIM MOČEH PRIPOMORE K NJEGA USPERU. — JOHNSON NAPOVEDUJE NOVO VLADNO KAMPANJO.

Washington, D. C. — Eden glavnih predmetov, s katerimi so se bavili govorniki pri manifestacijah na Delavski praznik, je bil novi zakon za preobnovo dežele, NRA. Brez izjeme vsi so ga označevali kot prehod v novo dobo, kot znamenje največje ekonomske revolucije, kar jih je znanih v mirovnih časih v svetovni zgodovini. Vsi so tudi povdarjali, da je dolžnost vsega prebivalstva, delavcev in delodajalcev, da vsak po svojih močeh pripomore, da se bo temu velikemu poizkusu dala prilika pokazati, koliko je zmožen.

Na zborovanju Judov v New Yorku je govornik S. Undermyer naglašal, da vsakdo, ki ima nekoliko uvidenosti, pričakuje in želi, da bi bilo delo NRA uspešno. Njega uspeh bo namreč ugonobil strupeni bacil komunizma, obenem pa tudi dal odgovor težnjam socializma. Potom NRA, je nadaljeval govornik, bodo zakoni proti trdom odpravljeni in obrtna združenja, namesto, da bi bila označena za zločin kakor doslej, bodo prišla pod vladno nadzorstvo obenem s določevanjem cen in omejitvijo produkcije, kar je nekaj ravno nasprotnega sedanjemu redu in sistemu. Pozival je govornik končno, naj se male pomanjkljivosti, ki se opazijo pri NRA, prezro, ter se jih naj ne kritizira s sovražnim namerom.

Slavospeva je bil deležen Rooseveltov NRA tudi od govornikov na kongresu angleških obrtnih unij v Londonu, ki se je otvoril v ponedeljek. V otvoritvenem govoru je predsednik kongresa ožigosal diktatorstvo, in sicer vsake vrste, ne samo Mussolinijevo in Hitlerjevo, marveč tudi v manjšem obsegu. Nasprotno pa se je izrazil, da je Rooseveltov NRA popolnoma v soglasju z zahtevami angleških delavskih unij.

Govoril je na Delavski dan tudi administrator Johnson, in sicer na svetovni razstavi v Chicagu, ki je objavil, da se bo pričela vladna kampanja, s katero se bo poskušalo prepričati ljudstvo, da je najbolj pametno, da porabi svoj denar za smotreno nakupovanje, kajti cene bodo morale iti navzgor na vsak način.

EKSPLOZIJA RAZDEJALA ŽGANJARNO

Chicago, Ill. — V noči na soboto je silovita eksplozija pogrnala v zrak bungalov na 9919 Princeton ave.; pok se je slišal več milj naokrog. Kakor se je ugotovilo, se je hiša uporabljala za kuhanje žganje. Za hišo je stala garaža, ki je bila s podzemskim tunelom zvezana s hišo, in v tunelu so našli škripce in vrvi, ki so očitno služili za prevažanje pijače med hišo in garažo. Med razvalinami se je našlo potrdilo za plačano najemnino, glaseče se na R.B. Cohn, in na isto ime je bil registriran tudi avto, ki je stal v

ČASTNIKI ARETIRANI

Armada na Kubi stoji pod poveljstvom podčastnikov. — Častniki aretirani na svojih domovih.

Havana, Kuba. — Nova vlada predsednika Cespedesa ni mogla do zdaj ustvariti za deželo potrebnega reda, kakoršnjega bi se potrebovalo za preobnovo delo po revoluciji in po diktatorskem pritisku. — Najnovejša težava, s katero se ima vlada boriti, je čimdalje nevarnejše nezadovoljstvo vojaštva, ki je doseglo že stopnjo pravega uporniškega gibanja.

To nezadovoljstvo se je pričelo, ko je vlada napovedala, da se bo vojaštvu znižala plača in da se bodo izvršile redukcije v armadi. Tajnik vojnega departamenta je v ponedeljek zvečer hotel pomiriti čete, a je imel malo uspeha. Uborniki so mu celo grozili, ko je zapuščal vojaško taborišče, vendar pa dejansko ni bil nadlegovan.

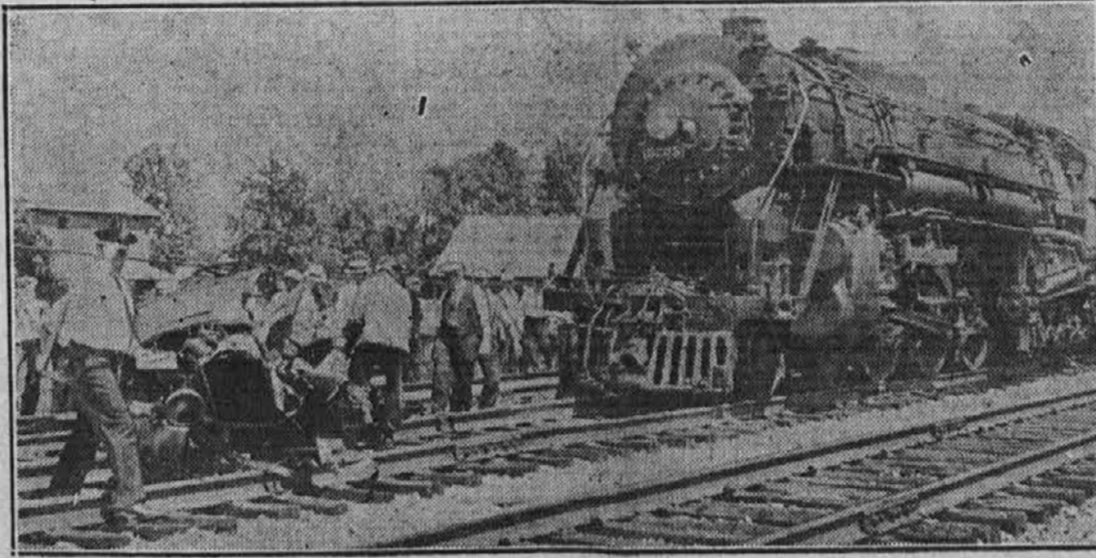
Kako resen je položaj, se izprevidi iz tega, ko je vojaštvo odstavilo vse častnike od poročnikov višje. Vrhovni poveljniki v armadi so od torka zjutraj naredniki in ostali podčastniki so postavljeni v službo, ki so jo doslej opravljali častniki. Ta preobrat se je izvršil v vseh garnizijah po otoku in vojaštvo je prevzelo poveljstvo v vseh važnejših mestih. Posebno se to opazi v tujakšnji prestolici, kjer so postavljene čete na strategičnih točkah mesta in važnejših križiščih cest, oborožene s strojnimi. Kakor se izražajo sedanjnj poveljniki, naredniki, ne nameravajo obdržati tega reda stalno. Poveljstvo se bo zopet povrnilo častnikom, kakor hitro se bo ustanovila na Kubi taka vlada, ki bo povsem odgovarjala revolucionarnim zahtevam. Točasno pa so vsi častniki pod aretacijo na svojih domovih, pred katerimi so postavljene strojnice, da se prepreči pobeg aretirancev.

PROTEST CHEVROLET DELAVCEV

St. Louis, Mo. — Unijski delavci tukajšnje Chevrolet tovarne so se obrnili na predsednika Roosevelta za apelom, naj se ne dovoli plavega orla korporaciji General Motors, češ, da krši določila pravilnika. Odpuščenih je bilo namreč 100 delavcev, ki so sodelovali pri unijskih aktivnostih, in sicer očitno edino iz tega vzroka; storili da niso namreč ničesar, kar bi opravičevalo njih odpuščanje.

Najzanimivejši vesti so... bližini. Policija se je nato spravila na delo, da poišče tega moža.

POZORIŠČE USODNE NESREČE

Slika nam kaže lokomotivo in pred njo ostanke razbitega avtomobila, v katerem so bile ubite nedavno štiri osebe. Nesreča se je pripetila nedavno v Clevelandu in nje žrtev je bil rški železniški uslužbenec s tremi člani svoje družine, ko je stroj na nekem križišču zadel v njegov avto.

KAJ BO STORIL FORD?

Henry Ford ne mara pristati na avtomobilski pravilnik.

Detroit, Mich. — Avtomobilski magnat Henry Ford se je imel ta terek vrtni s počitnic in zdaj se čaka na to, kako stališče bo zavzel napram NRA pravilniku za avtomobilsko industrijo. Do zdaj se sploh še ni izrazil, ali bo pravilnik podpisal. Po izjavah drugih višjih uradnikov družbe pa bo baje zahteval za poseben pravilnik, obenem pa bo izboljšal razmere za delavce v svojih tovarnah tako, da bodo ugodnejše, kakor bi bile po določbah pravilnika.

IZGUBIL SPOMIN

Seattle, Wash. — Za 28 letnim B. Bittermanom se je skozi celi teden vršilo poizvedovanje. Mož je višji uslužbenec neke department trgovine v Denverju in med bivanjem tukaj je izgubil brez sledu; domnevalo se je, da je bil ugrabljen, in oblasti so ga iskale po Denverju in po celi pacifični obali. Po tednu dni so ga našli, ko je taval po trgovskem delu mesta, ne vedoč, kdo je in kje se nahaja.

NOVE LADJE ZA U.S. MORNARICO

Washington, D. C. — Tajnik Swanson je pretekli teden podpisal pogodbo za zgraditev 37 novih bojnih ladij za ameriško mornarico. Od teh bo 21 zgrajenih v privatnih ladjedelnicah. Po pogodbi se ima delo pričeti nemudoma. S temi novimi ladjami bo postala ameriška mornarica ena najboljših, vendar pa bo ostala v mejah, določenih po londonskem paktu.

VZTRAJNOST OBHAJA STO-LETNICO

New York, N. Y. — V nedeljo je tukajšnji list "The Sun" obhajal stoletnico, odkar izhaja. Ustanovljen je bil 3. septembra 1833 in, kakor pri vsakem drugem podjetju, je tudi tukaj edino vztrajnost ustanovitelja pripomogla do nadaljnega obstoja. Prva izdaja lista je bila v mali obliki, na štirih straneh, in urednik je bil obenem tudi őrkoštavec, poročevalec, tiskar in razpošiljatelj.

KRIŽEM SVETA VIHARJI NA KUBI

Dublin, Irska. — Dve politični stranki, nasprotni predsedniku De Valera, ste se pretekli teden odločili, da se boste združili in obenem pritegnili k skupini še fašistične plavosrajčnike, da bodo lahko vodili tem bolj uspešno opozicijo proti predsedniku.

Strasbourg, Francija. — Kakor se trdi v nekem članku v nekem tukajšnjem listu, je Nemčija pripravljena, pričeti vojno tekom enega leta. Tovarne se namreč v najkrajšem času lahko preuredi, da prično izdelovati vojni material, in enako se tudi trgovski aeroplani lahko izpremene v vojne.

Tokio, Japonska. — Tukajšnja vlada je zavrnila prošnjo nekega ameriškega protestantskega misijonarja, da bi se mu dovolilo otvoriti svojo cerkev. Vlada pravi, da bi utegnulo priti do sporov med krščanstvom in "šinto", japonsko narodno vero.

Rim, Italija. — Tajnik fašistične stranke, Starace, je izdal ukaz, da listi ne smejo prinašati slik ali imen kakih višjih osebnosti, ki se udeležijo kakega zborovanja. Dovoljeno je pričeti edino sliko Mussolinija in par drugih vladnih uradnikov.

Mexico City, Mehika. — Mehikiški bikoborci in matadorji so si ustanovili unijo, katere namen je, da se regulirajo bikoborbe po celi Mehiki. Pridružilo se je umiji 85 članov.

POROKA POGLAJEN PERKO

V sredo 3. septembra dopoldne se bo vršila slovesna poroka g. Augusta Poglajen in gđe. Annie Perko. Zenin prihaja iz znane družine Poglajeneve v Chicagu. Nevesta pa je hčerka druge občeznane in ugledne slovenske družine Jože Perkota v Chicagu. Mlademu paru, ki stopa v zakonski stan, obilo sreče in božjega blagoslova!

UČITELJI DOBILI PLAČO

Chicago, Ill. — Chicaško učitelstvo in drugi šolski uslužbenec so dobili koncem preteklega tedna plačo za pol meseca, in sicer za prvo polovico meseca januarja. To je bil prvi denar, ki so ga dobili od 18. maja naprej.

Glavno škodo povzročili obseverni obali.

Havana, Kuba. — Tukajšnjemu mestu je bilo še dokaj prizanešeno, tem bolj pa so trpeli kraji ob severni obali otoka, ko so pretekli petek divjali siloviti viharji, spremljani od nalivov. Več parnikov na morju je nasledlo na sipine, ko so v orkanu izgubili kontrolo. V tem mestu so oblasti vsled neurja odredile, da se zavrtori električni tok. Mnogi zlikovci pa so temo izrabili za plenitev. Proti njim je organizacija ABC razposlala svoje čete, ki so tri zločince ubili, 61 jih pa aretirali.

CIGANKA JO HIPNOTIZIRALA

Chicago, Ill. — Na policiji je Mrs. Fred Newton iz Highland Parka ovadila neko ciganko, katero je obdolžila, da ji je izmaknila \$167, in sicer s pomočjo hipnoze. Dve ciganki, da ste prišli k njej in jo prosili miloščine. Ko jima je dala en dolar, je ena ciganka izjavila, da ji bo v zahvalo "šlogala". Med tem pa, ko ji je ciganka pripovedovala bodočnost, pravi Mrs. Newton, jo je hipnotizirala in v takem stanju ji ukradla omenjeni denar.

POLICIST USTRELIL AVTOMOBILISTA

Chicago, Ill. — Po nepotrebnem, kakor so se izrazili tisti ki so preiskali celo zadevo, je bil v petek nevarno obstreljen od policista 37 letni H. Lind, 1472 Argyle st. Na pritožbo nekega drugega avtomobilista, da se je Lind zadel vanj, je bil poslan na Lindov dom policist P. Gibbons, ki je našel tamkaj Linda v prepriču s drugim avtomobilistom. Policist je pozval oba, da mu sledita na stražnico. V tem pa je prispela na lice mesta Lindova žena, ki se je postavila med policista in svojega moža; bila pa je v tako skrajno nervoznem stanju, da je omedlela. Lind je menil, da je policist udaril njegovo ženo, in je skočil proti njemu. Med pretepom, ki je sledil, je policist oddal dva strela na Linda.

Iz Jugoslavije.

V TVORNICI RAKET NA OSTROŽNEM PRI CELJU SE JE PRIPETILA VELIKA EKSPLOZIJA — VEČ DELAVCEV JE POŠKODOVANIH. — SMRTNA KOSA. — NEZGODE, NESREČE IN DRUGO IZ STARECE KRAJA.

Velika eksplozija pri Celju. — Celje, 11. avgusta. — V tvornici pirotehničnih izdelkov na Ostrožnem pri Celju, ki je last Janka Bovhe, je nastala danes velika eksplozija. — V oddelku za polnjenje raket, je bilo zaposlenih pet delavcev in en delavec. Ko je delavec polnil raketo in s posebnim aparatom mašil vanjo eksplozivno snov, je raketa iz neznanega vzroka nenadoma eksplodirala. Takoj so se seveda vnele tudi ostale rakete, ki so bile z eksplozivom že napolnjene in delavnica je bila naenkrat v plamenih. Plamen je zajel vseh pet delavcev, katerim se je vžgala obleka. Delavec, kateremu je v roki eksplodirala raketa, sam ranjen, je imel toliko duha prisotnosti, da je delavkam naglo zakril glave, da bi se jim ne vžgali lasje, nato je odhitel po pomoč. Posrečilo se je, da so poslopje rešili in ni polnoma zgorelo. Delavke so pa vse hudo opečene. Najhujše poškodbe ima 19-letna Justina Binčlova iz Vojnika, ki je strašno opečena po rokah, nogah, obrazu in hrbtu. Nevarno sta tudi opečeni delavki Antonija Vitančeva iz Gorice pri Galiciji in Marija Galunova, ki sta dobili hude poškodbe po obrazu, rokah in vratu. Nekoliko manj sta poškodovani delavki Marija Korošičeva iz Gaberje pri Celju, ki je opečena le po rokah in hrbtu, in pa Ana Gočičnikova, ki ima opečene roke in noge. Vsi so bili prepeljeni v celjsko bolnico, kjer se zdravijo. — Delavec, kateremu je raketa eksplodirala je ranjen samo na desnic in se je sam odpeljal v bolnico, odkoder je bil odpuščen in se zdravi doma.

Čoln se prevrnil

Med Bosansko in Hrvatsko Kostajnicno grade most čez reko Uno, in se za enkrat vrši ves promet med obema mestoma le s čolni in splavi. Ker je Una narasla, in postala nevarna, so morali biti zelo pazljivi, zlasti splavarji, ki so na splavih večkrat prevažali cele vozove z uprego vred. Manj previdni so bili čolnarji in tako se je v čoln voznika Ikaosovića natrpalo 18 oseb in čoln se je sredi reke prevrnil, kjer je utonilo 6 do 7 ljudi. Nesreča se je pripetila, ker ni čolnar dovolj pazil in je zadel s čolnom v splav.

Huda vročina

Iz Ljubljane poročajo, da vlada po celi Sloveniji huda vročina. Ozračje je cele dni mirno in jasno, nikakega vetra ki bi shladil. — Na Krasu že primanjkuje vode in hodijo kmetje več ur daleč, da pridejo do vode. Zlasti trpi gorenji Kras okoli Pivke. — Tudi v Suhi Krajini je suša in pritiska vročina ter primanjkuje vode. O hudi vročini in suši poročajo tudi iz Dalmacije.

Smrtna kosa

V Ljubljani je umrl Matija Erzar, absolvirani filozof. — V Guštanju je umrl Jožef Osimic, star 75 let. — V Gradcu v Avstriji je umrla Anika Wambrechtsamer, pisateljica, doma iz Planine pri Senni.

Utonil je

V Dravi je utonil pri kopanju 14-letni Anton Pavko, sin tapetnika iz Ptuja. Sredi Drave je nenadno omagal in ga več ni bilo na površje.

Obsojena

Na šest let robije je bila pred mariborskim sodiščem obsojena 33-letna viničarka Julijana Firstova iz Vinskega vrha, ker je lani udarila med preprirom svojega moža, ko je ta ležal na postelji, s polenom po glavi in mu prebila lobajno, da je potem vsled poškodbe umrl.

Po nesreči ustreljen

Posestnikov sin Ivan Jenič v Podgradu pri Stopičah je, ko je bil na lovu, postavil puško v grm. Ko jo je zopet vzel v roke, se je sprožila in strel ga je zadel v prsa v levo stran, kjer je obtičala. Na prevozu v bolnišnico je umrl.

Biseromašnik, kanonik M. Meško umrl

Dne 10. avgusta je v Kapeli na Štajerskem umrl biseromašnik je umrl.

AMERIKANSKI SLOVENEK

Prvi in najstarejši slovenski list v Ameriki.

The first and the oldest Slovene newspaper in America.

Ustanovljen leta 1891.

Established 1891.

Izhaja vsak dan razen nedelj, ponedeljnikov in dnevo po praznikih.

Issued daily, except Sunday, Monday and the day after holidays.

Izdaja in tiska:

Published by:

EDINOST PUBLISHING CO.

EDINOST PUBLISHING CO.

Naslov uredništva in uprave: 1849 W. Cermak Rd., Chicago

Address of publication office: 1849 W. Cermak Rd., Chicago

Telefon: CANAL 5544

Phone: CANAL 5544

Naročnina:

Subscription:

Table with subscription rates for various durations and locations like Chicago, Canada, and Europe.

Dopisi važnega pomena za hitro objavo morajo biti doposlani na uredništvo vsaj dan in pol pred dnevom, ko izide list.

Entered as second class matter November 10, 1925, at the post office at Chicago, Illinois, under the Act of March 3, 1879.

Friedrich Muckermann D. J.:

Nova pomlad

Odkar se je poglobila furija svetovne vojne, čutimo tudi v vesoljni cerkvi nek nov dih življenja. Saj so ravno v povojni dobi nastale vse velike okrožnice papeža Pija XI.

Papeževe okrožnice so to zamisel o nalogah katoliške akcije sijajno raztolmačile. Tako je okrožnica o krščanski družini vzpostavila v vsej svoji lepoti svetišče krščanskega zakona in je nudila vse pripomočke, da v družini ne pridejo do veljave samo božji zakoni, ampak da se v njej oživotvori tudi božje življenje.

Človek se ne more ubraniti vtisa, da gori po vseh teh okrožnicah nek nov, svet plamen, saj so ta papeževa pisma več kot pa navadne izjave sv. očeta in veje iz njih diha čas, ki preživlja velikanske pretresiljaje.

Ko gledamo vsa ta nova dejstva, ko opazujemo ves ta nov razvoj, bi se morali pač vprašati, če ta nov ogenj tudi že povsod in dejansko gori. Povsod, to se pravi, v vsaki ednici katoliške skupnosti, kot so naši krščanski domovi, naše župnije, samostani, škofije.

Ali smemo govoriti o novem gibanju katoliških lajkov v velikem stilu? Ali je tisti ozkosrčni mehaničen duh, ki je otrpnil vse naše društveno življenje, izginil? Ali je tiste ljubo-

sumnosti, ki je v demagogični pretiranosti organizatorične histerije onemogočila vsak skupen nastop za velike cilje, med nami že konec? Ali smo se v vsem mišljenju in delovanju prekvasil v potrebi po totalnosti, po polnosti, po neizbežnosti, ki jo zahteva nova doba v katero prehajamo?

Ali ni res, da vsi pričakujemo v razmahu našega katoliškega pokreta nekaj sličnega, kot je bila tista božja beseda: Naj postane luč, ki je prodira v vesoljno temo in na mah dala vesoljstvo oživiljajoči princip luči?

Življenje božje cerkve prihaja iz božje korenine in zato se to življenje razvija. Vse zlo, vse kar je naperjeno proti cerkvi, živi le od tega razvoja. Najprej morajo zrasti sadovi in šele potem jih lahko sovražnik zastrupi.

Sveti oče je označil čisto jasno sovražnika naše dobe: boljševisem v kakršnikoli obliki. Socialni boljševisem, nacionalni boljševisem, gospodarski boljševisem, to so le razna imena za isto zlo. In temu nasproti je sezidal obrambno zidovje s svojimi okrožnicami.

Danes gre zopet sv. Frančišek po svetu okrog. V njegovem srcu gori nov ogenj. Njegove oči pozdravljajo solnce, mesec in zvezde. Koder hodi, poganjajo cvetke in ribe in ptice prisuškujejo njegovim besedam in besedam njegovih naslednikov.

SVEČANA PROSLAVA V PITTSBURGHU

Dan 20. avgusta bo s zlatimi črkami zapisan v zgodovini slovenske naselbine v Pittsburghu. Tega znamenitega dne je članstvo društva Device Marije številno, 50, KSKJ. praznovalo 40-letnico društvenega obstanka.

Proslava se je pričela že zjutraj s slovesno sv. mašo, katero je daroval duhovni vodja K.S.K. Jednote Rev. Father John Plevnik iz Joliet, Ill., katere se je udeležilo mnogostevilno članstvo vseh društev, zastopniki in gl. odborniki KSKJ. in drugih slovenskih organizacij.

Rev. Father J. Plevnik, duhovodja KSKJ., ki je znan kot mož velikega značaja in dela za katoliški narod in njega organizacije.

Po končani sv. maši so bili povabljeni vsi glavni uradniki Jednote in Zajednice, kakor tudi ustanovitelji in uradniki društva Device Marije v cerkveno dvorano, kjer so bili gostje Rev. Father Škurja, ki jih je pričakoval in jih iskreno pozdravil ter jim ljubezno postregel.

Zvečer istega dne je pa bil v dvorani Slovenskega Doma svečan program v proslavo imenitnega in zgodovinskega dne, ki se je pričel s slavnostnim banketom. Bilo je tam toliko ljudstva, da je bilo vsako mesto bogate prireditve zavzeto.

Prišel se je bogati in pester program, katerega sta vodila brata Starešinič, predsednik dr. Devica Marije in Likar, glavni nadzornik KSKJ. Govorniki so se vrstili drug za drugim in padale so bratske in narodne besede na vse strane med mnogobrojne poslušalce, ki so z zanimanjem poslušali. Vsi govorniki so bili prevzeti po tej slovesnosti in njih govori so bili popoln izraz zgodovine in dela slovenskega društva Device Marije in vsega ostalega, kar ima slovenski narod v Pittsburghu.

Zadnje dni se je vršila v mestu Pueblo, Colo., konvencija Zapadne Slovenske Zveze. Ob tej priliki, sem kot predsednik HBZ. in kot član Zapadne Slovenske Zveze, cenjeni zbornici častital, kakor sem tudi častital k lepemu 25-letnemu jubileju občinstva ZSZ. S posebnim veseljem sem to napravil še zlasti radi tega, ker osebno poznam približno vse glavne uradnike in delegate. V odgovor na to so mi zbrani delegatje, poslali iskreno zahvalo, na katero so se lastnoročno podpisali vsi glavni odborniki in delegatje in nekateri posnetiki konvencije, bratje in sestre Slovenci in Hrvatje, katero bom ohranil kot dragocen spomin. — Pred štirimi leti sem bil z njimi vred tudi jaz delegat in moja skromna želja je bila, ker nisem mogel biti letos tam kot delegat, da bom pri bodoči konvenciji, kjer bomo, kakor do sedaj, bratsko skupno delovali, za uspeh in bodočnost naše bratske organizacije, tam daleč na zapadu.

HBZ. in kot član Zapadne Slovenske Zveze, cenjeni zbornici častital, kakor sem tudi častital k lepemu 25-letnemu jubileju občinstva ZSZ. S posebnim veseljem sem to napravil še zlasti radi tega, ker osebno poznam približno vse glavne uradnike in delegate. V odgovor na to so mi zbrani delegatje, poslali iskreno zahvalo, na katero so se lastnoročno podpisali vsi glavni odborniki in delegatje in nekateri posnetiki konvencije, bratje in sestre Slovenci in Hrvatje, katero bom ohranil kot dragocen spomin.

Srčna hvala vam in bratski pozdrav!

Ivan D. Butkovich. THANKS

A sense of deep gratitude to the good parishioners and especially to the young folks of St. Stephen's Parish, Chicago, prompts me to publicly express my thanks to them for the very nice banquet given to me on the occasion of my departure from their midst. True it is that I thanked them at that time, but I wish by these few words to proclaim their kindness and generosity to all readers of the Amerikanski Slovenec.

Rev. Edward Gabrenya, O.F.M. VOJAK OBDOJEN V JEČO KOT ŠPIJON

Fort Sherman, Kanalska zozna. — Korporal ameriške armade Robert Osman je bil v sredo pod špijonažnim zakonom iz leta 1917 obsojen na dve leti ječe in \$10,000 kazni, kve je bil spoznan krivim, da je opravljal vohunsko delo v prid komunistom. Istočasno je bil seveda tudi izpuščen iz armadne službe. Dokazalo se mu je, da si je prisvajal tajne vojaške dokumente, ki jih je nato oddajal svojim komunističnim prijateljem v Zed. državah.

"TARZAN IN ZLATI LEV"

(87)

(Metropolitan Newspaper Service)

Napisal: EDGAR RICE BURROUGHS

Poglejmo, kaj se je med tem godilo z Floro Hawks. Ko je vstala in pogledala na belega orjaka je najprej mislila, da se je vrnil k njej Estaban. Zato ga je poklicala po imenu. Pravi Tarzan pa, ki jo je našel odgovori: "Kakšen Estaban. To ni moje ime. Koga kličeš?" Zdaj je Floro spoznala Tarzana, Lorda Greystoke. "Kaj ste Vi Lord Greystoke?" — "Da, jaz sem," odgovori. — "Jaz sem Floro Hawks, Vaša nekdanja hišina, saj se me spominjate." — "Da," odgovori Tarzan.

"In kaj delaš sama v tem kraju?" — "Ne upam se vam povedati." — "Govori," je odgovoril Tarzan, "jaz nisem vam nikjer napadel, ne odvzel nobenega zlata. Kdo ti je vse to natvezil?" — Floro je poznala Tarzana, da on ni nikdar lagal. Zdaj je spoznala, da jih je Estaban prevaril. Povedala je dalje, kako jo je odnesel Estaban v džungljo, kako je ubil pred nekaj dnevi Karl Kraskija in mu odvzel dragocene demante, in kako jo je tukaj pred par urami pustil samo.

Pripovedovala mu je, kako jih je Tarzan nato napadel z Wazirci in jim odvzel zlato. "Kdo jaz? To ni resnica, jaz nisem vam nikjer napadel, ne odvzel nobenega zlata. Kdo ti je vse to natvezil?" — Floro je poznala Tarzana, da on ni nikdar lagal. Zdaj je spoznala, da jih je Estaban prevaril. Povedala je dalje, kako jo je odnesel Estaban v džungljo, kako je ubil pred nekaj dnevi Karl Kraskija in mu odvzel dragocene demante, in kako jo je tukaj pred par urami pustil samo.

Zdaj je Tarzan vedel, kdo ima njegove demante. "Pojdi z menoj!" reče Tarzan. — "Ali jaz ne moram hoditi," odvrne Floro. Tedaj jo Tarzan dvigne na svoje rame in nese naprej po sledu. Čez nekaj ur se Tarzan ustavi. Nabral je nekaj jestvin in napila sta se vode, nakar sta nadaljevala. Floro je med potjo prosila Tarzana odpusčenja in se čudila, da jo je rešil. Tarzan je odgovoril: "Ti si ženska slabotna in se ti mora pomagati." Po par minutah se Tarzan ustavi: "Tih, kmalu bomo skupaj."

Advertisement for DENAR currency exchange, including rates for various denominations and contact information for John Jerich at 1849 W. Cermak Rd., Chicago, Ill.

Tvoj nedeljski tovariš.

TEDENSKI KOLEDAR

- 11 **Ponedeljek** — Sv. Pafnucij, škof.
- 12 **Torek** — Ime Marijino.
- 13 **Sreda** — Sv. Evlogij.
- 14 **Četrtek** — Povišanje sv. Križa.
- 15 **Petek** — Sedem Žalosti B.M.D.
- 16 **Sobota** — Sv. Kornelij in Ciprijan.
- 17 **Nedelja** — Rane sv. Frančiška.

Rev. J. C. Smoley:

ŠTIRINAJSTA NEDELJA PO BINKOŠTIH

Danes slišimo Gospodovo očitjanje, da preveč skrbi človek za hrano in obleko. Zakaj pač? Ali misli, da sploh ni treba skrbeti, kaj bomo jedli in s čim se oblačili? Ne, vsaj nas je učil moliti: "Daj nam naš vsakdanji kruh." Sviri nas pa Gospod pred preveliko skrbjo za hrano in obleko, sploh pred mamonom, ker ravno radi te skrbi mnogi izgube svojo dušo. Oni pozabljajo na svojo dušo, obtežujejo jo z grehi, ostanejo v nespokornosti do smrti.

Pozabijo na dušo. — Ozrimo se v človeško življenje. Koliko se trudijo ljudje radi mamona. Pehajo se od jutra do večera, vse njihove misli so vedno le pri tem, kako bi nakopili več denarja; vprašajte jih pa, če molijo, hodijo v cerkev, če prejemajo zakramente, bodo pa skomizgnili z ramami in rekli, da na kaj takega nimajo časa. Pravim, mnogi tako delajo, ne vsi. Drugi tudi trdo delajo, skrbje za vsakdanji kruh, a pri svojem delu na dušo ne pozabijo. Molijo zjutraj, zvečer, pred delom, da bi ga Bog blagoslovil, spolnjujejo zvesto verske dolžnosti. Vedo, kar je rekel Gospod: "Iščite najpoprej božjega kraljestva in njegove pravice, vse drugo vam bo pridano."

Vsled svetnega dobička mnogi ljudje obtežujejo dušo z grehi. — Kdor misli le na mamon, pogosto prestopuje božje zapovedi. Prva nam zapoveduje, da verujemo v enega samega Boga. Ta, ki veruje samo v mamon, nima časa za božjo službo, nima časa za molitev, klanja se mamonu, kakor so se klanjali Izraelci v puščavi zlatemu teletu.

Tretja zapoved: Posvečuj Gospodov dan. Jih ni li mnogo, ki opravljajo na nedeljo in praznika radi dobička težka hlapčevska dela? Četrta zapoved: Spoštuj očeta in mater. Koliko je otrok, ki žele staršem smrt, samo da bi prej vse dobili v svoje roke! Peta zapoved: Ne ubijaj. Koliko umorov se je že izvršilo radi denarja! Osmo: Ne pričaj po krivem zoper svojega bližnjega! Koliko laži, koliko krivih priseg radi mamona! Tako bi lahko premišljevali še druge zapovedi, in poročni deli, kako ljudje obtežujejo dušo z grehi. Ni imel li Kristus prav, ko je rekel: Ne morete služiti Bogu in mamonu.

Zaradi mamona jih mnogo ostane v nespokornosti do smrti. — Da, človek hitro greši, in če je grešil, se mora kesati in grehov očistiti. Poglejmo pa te, ki so takorekoč prirastli na mamon. Ali delajo pokoro za svoje grehe in se poboljšajo? Ne in ne! Ko bi to storili, bi se morali odreči krivičnemu mamonu, ko bi se pokorili za svoje grehe, povrniti bi morali vse, kar so si pridobili na krivičen način. Za kaj takega se pa ne morejo odločiti, niti na smrtni postelji ne. Je veliko slučajev, da lakomnež, ki visi na svojem denarju, umrje v nespokornosti, morda niti previden ni bil, in če je bil, se ni mogel odločiti, da bi povrnil krivično blago, poravnal škodo.

Zato vam pa tudi jaz danes kličem z Gospodom: "Ne morete služiti Bogu in mamonu." Služite Bogu, in vaš nebeški Oče, ki skrbi za ptice pod nebom in cvetlice na polju, tudi vas ne bo pozabil. Iščite najpoprej božjega kraljestva in njegove pravice, vse drugo vam bo pridano.

IZ NEODREŠENE DOMOVINE

Fašisti v Klani

Pred dnevi so priredili fašisti v Klani zborovanje, ki se ga je udeležil tudi pokrajinski tajnik Gherbaz. Na zborovanje, ki se je vršilo v šoli, so prignali precejšnje število ljudi, predvsem organizirani v balilskih edinicah. Zborovanje je poteklo zelo klavrno in niti obljube, da bodo v kratkem razpisana nova javna dela na ozemlju klanške občine, niso zelo navdušile zborovalcev, ki imajo še dovolj žalostnih izkušenj baš z javnimi deli, pri katerih so bili vse doslej zaposleni Italijani, pa čeprav so jih morali pripeljati iz najbolj oddaljenih krajev, le domačini ne. Na zborovanju je poročal znani Pini, fašistični politični tajnik in hkrati klanški podestato položaja fašizma v Klani in bližnjih vaseh. Njegovo poročilo pa je bilo nov dokaz, kako malo privrženecv si je med našim ljudstvom pridobil fašistični režim, četudi ga ustrahuje že celo desetletje in vabi z vsemi mogočimi gmotnimi in moralnimi privilegiji med svoje pristaje. Na ozemlju velike klanške občine je organiziranih 58 moč (večinoma občinskih in državnih nameščencev ter obrtnikov, ki bi sicer ne dobili obrtnih koncesij) v stranki, 60 žena v ženski organizaciji, 72 fantov

pri mladih fašistih, 27 avantgaristov, 119 šolskih otrok v "Balili" in 110 pri "Milih Italijankah". Organizacija "Mladih Italijank" pa sploh še ni mogla biti ustanovljena. Mlade fašiste in avantgardiste so organizirali po izrednih naporih pa vso šolsko deco, ki je po sili organizirana v balilskih edinicah. Zborovanje je poteklo zelo klavrno in niti obljube, da bodo v kratkem razpisana nova javna dela na ozemlju klanške občine, niso zelo navdušile zborovalcev, ki imajo še dovolj žalostnih izkušenj baš z javnimi deli, pri katerih so bili vse doslej zaposleni Italijani, pa čeprav so jih morali pripeljati iz najbolj oddaljenih krajev, le domačini ne. Na zborovanju je poročal znani Pini, fašistični politični tajnik in hkrati klanški podestato položaja fašizma v Klani in bližnjih vaseh. Njegovo poročilo pa je bilo nov dokaz, kako malo privrženecv si je med našim ljudstvom pridobil fašistični režim, četudi ga ustrahuje že celo desetletje in vabi z vsemi mogočimi gmotnimi in moralnimi privilegiji med svoje pristaje. Na ozemlju velike klanške občine je organiziranih 58 moč (večinoma občinskih in državnih nameščencev ter obrtnikov, ki bi sicer ne dobili obrtnih koncesij) v stranki, 60 žena v ženski organizaciji, 72 fantov

Corički administrator Sirotti proti Slovincem

Sirottijev režim postaja dan za dnem hujski in med slovensko duhovščino se vedno bolj množijo skrbi za naše ljudstvo, kateremu je ohranila v cerkvi poslednje versko in kulturno zatišje. Goriški administrator namreča po slovenskih vaseh ob vsaki priliki nove italijanske duhovnike, ki izganjajo slovensko besedo iz cerkve in ovajajo slovenske duhovnike, češ, da zbirajo v cerkva slovensko deco in jo odtujujejo od italijanske domovine.

V Lokavu p. Ajdovščini so nedavno slovensko blagoslovili novo cerkev. K blagoslovitvi je prišel tudi Sirotti, ki pa ni hotel pristati na to, da bi pri obredih sodelovala slovenska duhovščina.

NEVAREN ZLOČINEC

Tako nevaren se je zdel ta aretiranec policiji, da je videla potrebo, vkleniti mu celo nogo. Je to Harvey Bailey, ki je bil obdolžen, da je izvršil ubijanje nad milijonarjem Ch. Ur-schel.

Vsa cerkvena slavnost se je izpremenila v fašistično manifestacijo, na katero so s silo prignali tudi precejšnje število slovenskih Vipavcev.

V zadnjem času so se pričele v Gorici znova širiti govornice o skorajšnjem imenovanju novega goriškega nadškofa. Iz okolice administratorja Sirottija izhaja vest, da bo za nadškofa imenovan neki italijanski cerkveni dostojanstvenik. Slovenski duhovniki upajo, da bo novi nadškof v narodnostnih ozirih bolj toleranten, kakor italijanski Sirotti.

TO IN ONO

EVROPSKI PREBIVALCI ČEZ 300 LET

L. 2139. torej čez dobrih 300 let, ne bo v Evropi niti enega normalnega človeka! To je katastrofalna ugotovitev, ki jo podaja neki londonski statističar. Prišel je do svoje trditve na ta način, da je izračunal, kako hitro napredujejo duševne bolezni. Njegovi računi so baje eksaktni.

Mož sklepa: L. 1859 je prišel en blaznik na 535 ljudi, l. 1897 že na 312 ljudi, l. 1926 pa na 150 ljudi. Če pojde razvoj človeštva dalje v tej smeri in v tem tempu, bo v naslednjih 44 letih, torej l. 1977, že vsak stoti Evropejec brez pameti. Na koncu pa vendar izraža statističar željo, da ne bi prišlo tako daleč in da bi se v Evropi ohranilo čim bolj zdravo človeštvo.

230 ČEVLEJEV VISOK LJENIN

Komisija za gradbo palače sovjetov v Moskvi je sprejela načrt arhitekta Jofanova. Palača bo izdelana v modernem slogu, a na njenem vrhu bo stal 75 m visok Ljeningov kip.

UBITI IN UBIJALSKI ČAS

Mnogi moji sosede žive tako, da čas ubijajo. A čas je močnejši ko oni; vsako jutro nanovo oživi in da se maščuje, jih nazadnje popolnoma in dokončno ubije, tako da ne ohrani o njih nobenega spomina.

ANEKDOTA

Balzac je stopil nekega dne k svojemu prijatelju Teofilu Gautieru, ki je bil tedaj zelo strog in nedosežen umetnostni kritik. Prosil ga je, naj bi tudi o njem napisal za kakšno večjo pariško revijo daljši članek, da bi postali ljudje spet malo pozorni na njegova dela. Na Francoskem je bil tedaj običaj, da so pisatelji takšne naročene članke kritikom honorirali, in prijatelj sta se zmenila, da prejme Gautier od Balzaca 200 fr. Gautier je bil vedno v denarnih stiskah, zato je članek hitro napisal in ga objavil. Na dan, ko je izšel,

je Balzac stopil k Gautieru in položil na njegovo mizo 100 fr. Kritičar je ugovarjal, češ da sta se bila zmenila za dvakrat tolikšno vsoto, toda Balzac je odvrnil cinično: "Saj se pogodbe držim. Sto frankov zate, sto frankov zame, kajti če bi ne bil tako velik pisatelj, kakor sam pišeš, bi vendar ne mogel pisati članka o meni!" Z malo kislim obrazom je Gautier spraval sto frankov v žep.

O ZDRAVJU IN BOLEZNI

Srednja temperatura v sobi naj znaša 17 do 19 stop. Celzija.

POZOR!

Na tisoče Slovincem in Hrvatov se mi je zahvalilo za moja zdravila, katera so rabili z najboljšim uspehom, kakor za lase, reumatizem, rane, in za vse druge kožne in notranje bolezni. Mnogi mi pišejo, da je moj brezplačen zdravnik vreden za bolnega človeka nar. \$500. — Zaradi tega je potrebno, da vsakdo takoj piše po moj brezplačen zdravnik za moja REGISTRIRANA in GARANTIRANA ZDRAVILA. JAKOB WAHCIC, Cleveland, Ohio, 1436 E. 95th St.

SLOVENCEM IN HRVATOM

za popravo elektrike in vodovodnih cevi po zelo nizki ceni se priporoča Martin Vuksinič, izveščnik elektriker in plumbir. — Naslov: 9753 Ave. J. Telef. Regent 0209, So. Chicago, Ill.

Društvo sv. Jožefa

Štev. 53, K.S.K.J., Waukegan, Ill. Sprejema vse slovenske katoličane od 16. do 55. leta v odrasli oddelek; v mladinski oddelek pa od rojstva do 16. leta. — Seja se vrše vsako drugo nedeljo ob 9ti uri zjutraj. Društvo ustanovljeno leta 1900. — Skupno šteje 390 članov (ie). Nadaljna pojasnila se dobi od sledečega odbora: Math Slona, Jr., predsednik Joseph Zorc, tajnik Mike Opeka, blazniknik.

V SPOMIN

DRUGE OBLETNICE SMRTI naše ljubljene, nepozabne hčerke in sestre, gospodične Helen Novak, ki je umrla 6. sept. 1931. v grozni avtomobilski nesreči, in ki je se vedno obklopana in nepozabljena, dokler se vsi skupaj ne združimo v naši nebeški domovini. Kratkot dni na svetu za nas, kmalu nam mine odločni čas, ker v slavi nebeški se tam prebude. Blagor njim, kateri v Gospodu zaspje. Žalujemo! STARŠI, SESTRA in BRAT. Milwaukee, Wisconsin.

Davično obolenje kokoši, go-lobov, mačk in telet se ne prenaša na človeka.

Osušeni bacili tuberkuloze so približno še tri četrt leta sposobni okužiti človeka.

DVA NOSA JE IMEL

Pariški zdravniki so nedavno izvršili na nekem Bretoncu nenavadno operacijo. Na desni strani nosa mu je zrasel čuden tvor, ki je njegovo lice zelo kvaril. Zdravnik mu je svetoval, naj si ga da odrezati. Na pariški kliniki so med operacijo opazili, da je ta tvorba nekakšen drug nos. Vendar je bil na koncu zaprt. Operacija se je posrečila in bolnik je šel vesel domov.

NAD 1 MILIJON KATOLIČANOV V VZHODNI AFRIKI

Po najnovejših poročilih apostolske delegacije iz Mombase je v angleški vzhodni Afriki 1 milijon 86,385 katoličanov. To se pravi, da se je število katoličanov v preteklem letu povečalo za 50,000 duš. V mohamedanskih krajih, predvsem v Sudanu in ob obali, prodira krščanstvo zelo počasi, nasprotno pa je napredek v notranjosti, posebno v Ugandi toliko večji. Izmed 300,000 krščencev jih odpade samo na Ugando 137 tisoč.

ŠIROM JUGOSLAVIJE

Pod voz je padel

Ko je 26letni delavec Jože Odlaček, doma iz Slavne pri Litiji, vozil gramoz za novo cesto, se je pri vozu zlomila lega in Odlaček je padel pod voz tako nesrečno, da mu je kolo šlo čez nogo in mu je zdrobilo.

Sava naplavila truplo

V Podkraju pri Radečah je Sava naplavila možko truplo, v katerem so spoznali 17letnega Šintlerja, ki je v Hrastniku skočil v Savo. Doma je bil iz Ravne pri Boštanjur.

Poškodba

Težak kos železa je padel na nogo 33letnemu tkalecu Jo-

Mr. James in Josephina Grdina (prej Zelar), poročena v sredo, 23. avgusta, sta bila v Clevelandu poročena Mr. James Grdina in Miss Josephine Zelar.

Poroka se je vršila na slovesen način v cerkvi Matere Božje v Collinwoodu. Nadaljnje rodbinsko svatovanje se je pa vršilo v hiši nevestinih staršev, na 1384 E. 171st St., Mr. Antona Zalarja, ki je brat Mr. Josepha Zalarja, gl. tajnika KSKJ. Po svatovanju sta odšla na ženitovanjsko potovanje v Florido. Po vrnitvi demov bosta stanovala v hiši Mr. A. Grdinata na Lake Shore Boulevard.

Mr. James Grdina je bil zadnja leta zaposlen kot prodajalec v trgovini pohištva. Novejša Miss Josephine Zelar je bila uslužbenka tukaj pri dobro znanem Mr. Bukovnik Studio nad pet let. Oba, ženin in nevesta sta dobro izobražena in sta čba izdelala višje šole.

Mr. James Grdina se je za časa svojega zdravljenja nahajal tudi na zapadu in je getovo marsikomu poznan. Zato objavljamo tukaj njegovo sliko, da ga bodo njegovi prijatelji videli.

Na mloga leta sreče in zadovoljstva v novem stanu!

sipu Ojstrsku iz Lave pri Cegenomu, da razdere srčaje lju in ga tako poškodoval, da so ga odpeljali v bolnico.

Konj ga je udaril

Pri pokladanju krme je konj udaril 22letnega vojaka Gabrielja Stručiča, doma iz Slov. Bistrice, in ga s kopitom nevarno zadel v levo oko.

V malinovcu utonil

V tovarni Skok v Požegi, kjer izdelujejo brezalkoholne pijače, je delavec Šperan po nesreči padel v kad vročega malinovca. Ker je takoj zgubil zavest, je tam tudi utonil. Tovariši, ki mu je hotel pomagati, se je tudi onesvestil in se zrušil poleg kadi na tla.

Gnezda je razdiral

23letni Ivan Korošec iz Pernovega, obč. Velika Pirašica pri Celju, je šel na dravo z na-

SIRITE AMER. SLOVENCE!

PARNIKI

Rojakom, ki so namenjeni v stari kraj, se nudi izredno lepa vožnja na sledečih parnikih:

- 31. avg. — Bremen na Cherbourg
- 1. sept. — C. di Savoia na Genova
- 5. sept. — Ile de France na Havre
- 6. sept. — Aquitania na Cherbourg
- 9. sept. — Paris na Havre
- 9. sept. — Vulcania na Trst
- 9. sept. — Europa na Cherbourg
- 13. sept. — Berengaria na Cherbourg
- 15. sept. — Majestic na Cherbourg
- 20. sept. — Champlain na Havre
- 21. sept. — Aquitania na Cherbourg
- 23. sept. — Ile de France na Havre
- 23. sept. — Satornia na Trst
- 27. sept. — Washington na Havre
- 29. sept. — Paris na Havre
- 4. okt. — Berengaria na Cherbourg
- 6. okt. — Majestic na Cherbourg
- 7. okt. — La Fayette na Havre
- 12. okt. — Europa na Cherbourg
- 14. okt. — Ile de France na Havre
- 20. okt. — Paris na Havre
- 21. okt. — Vulcania na Trst
- 25. okt. — Washington na Havre
- 29. okt. — Berengaria na Cherbourg
- 1. nov. — Aquitania na Cherbourg
- 4. nov. — Ile de France na Havre
- 4. nov. — Satornia na Trst
- 11. nov. — Champlain na Havre.

Pišite po naš Vožni red z cenami kart.

Posiljanje denarja — Mi pošiljamo denar v stari kraj v dinarjih, lirah, dolarjih in drugih valutah in sicer po pošti kakor tudi brezovno.

Vse pošiljke naslovite na:

LEO ZAKRAJSEK

General Travel Service

1359 Second Avenue,

NEW YORK, N. Y.

V SPOMIN

PRVE OBLETNICE SMRTI.

Dna 6. septembra je minulo eno leto, kar smo za vedno izgubili našega očeta, oziroma soproga.

Frank Gergovich,

ki je bil ubit pri delu.

Minulo je že eno leto, kar nas je zadel ta velika nesreča, in čeravno ne žalujemo javno ali na videz, so naša srca še vedno žalostna in ranjena do smrti.

Spominjamo se Vas, vedno dragoljubljen in nepozabljiven soprogram oče, v molitvi pri sv. mašah in sv. obhajilih in se tolažimo z zopetnim spominom na naš smrti; saj sveti križ nam govori, da vidimo se zopet nad zvezdami.

Leto dni je že preteklo, Kar si Ti zapustil nas; Vendar Tvoj spomin ostal je V srcih naših čeli čas.

Težka bila je ločitev, Težke bice je slovo... Vsak dan skozi celo leto, Solza sili nam v oko.

Žalujemo ostali: Soproga MARY GERGOVICH in OTROCI. La Salle, Illinois.

S svetjem grof Tvoj okrasili Bomo v traji Ti spomin, Rože s solzami zalili Naših srčnih belečin.

Misel pa nas vse tolaži, Da za Tavo bomo bli, Tja, kjer vedno bo plačilo... Teto, zdaj ho čezivaš Ti.

Izpod Golice

SLAVKO SAVINŠEK.

— Povest z gorenjskih planin —

"Ka-aj?" zareži Lona vanj. "Le čakajte, ta velikemu vas zatožim!"

"Tilen je prinesel tole," trdi Šimen, "nismo izpraševali, kaj ima notri."

"Kje je vaš nahrbtnik?" se obrne Ivan k Tileni.

"Kakšen nahrbtnik?"

"Ki ste ga prinesli danes skupaj s Tilnom?"

"Nisem nič prinesel."

"Bomo videli!"

Ivan išče dalje, a ne najde v celi bajti prav ničesar drugega. Tine pa hvali Boga, da je v gmajni nad cesto vrzel svoj nahrbtnik v grmovje, da je mogel hitreje bežati, ktr je bil pretežak. Tilen svojega ni hotel pustiti, češ, da tudi ž njim zmore.

Ko Ivan ne dobi ničesar drugega, zapove vsem naj gredo. Stražnik tovariš gre z ukleljenim Šimnom in Lono naprej; sledi Tine z Mano, ki kar visi ob njem, za vsemi pa Ivan. Šimen mora nesti Tilnov nahrbtnik. Ivan ugaša svečo, zaklene duri za seboj in vsi krenejo na cesto. Tam, kjer gre s ceste kolovoz do Jermana, zavije vanj in pri Jermanu, kjer so čakali in iskali Mane, puste deklo. Od Jermana zavijejo po spodnjem kolovozu. Tiho hodijo, samo Lona se ujeda vso pot in grozi s "ta velikim".

Pol Dobrave je bilo klicane na Fužino k obravnavi proti zaprtim trem za pričlo. Zaslisevanja so trajala štiri ure. Celotno Mano so hoteli imeti gospodje dol, toda zdravnik je izjavil, da ni zmožna. Ležala je vnoč v hudi vročici. Na vse načine so zvijali oblastniki Dobravce, posebno osumljene tri, ali nič pravega niso mogli dobiti iz njih. Največjo brigo so imeli gospodje s staro Lono. Kljub ponovni hišni preiskavi pri belem dnevu niso našli prav ničesar, kar bi dokazovalo njeno krivdo na soudeležbi ali podpiranju. Tiščali in silili so vanjo, vpili, da so jih pljuča bolela. Lona je imela samo eno vprašanje:

"Ka-a-aj?" in en sam odgovor:

"Jaz ničesar ne vem, jaz ne jem caharina!"

Ko je Ivan trdil, da se Lona gluho samo dela, je izjavil njegov poveljnik, da je žena res gluha, kar ve on, ker mu nosi že dolgo časa v hišo prodajat mleko in jajčka in jo pozna kot pošteno žensko, ki si ne more misliti o njej, da bi bila v zvezi s tihotapci. Mož je govoril iz prepričanja, ali Lona si je le mislila:

"Pa le ve Lona, po čemu hvali otroke in včasih popusti pri cen!"

Navskriž so si šle tudi izpovedi štirih stražnikov, ki so v usodni noči zalezovali tihotapce. Niso mogli vsi štirje z enako gotovostjo trditi, so li videli dva, ali enega tihotapca. Ona dva, ki sta prišla ob Jesenici po grabnu navzdol, sta videla samo enega. Druga dva sta trdila, da sta bila dva, morda še celo trije. Toda nahrbtnik so našli en sam in čudno bi bilo, da bi bili dva ali trije nosili en sam tovor. Če pa ga je eden spotoma odložil, kot je trdil Ivan, čemu ga ni tudi drugi, so vpraševale priče.

Tako se je pletlo semtertja, da je nazadnje gosposka oprostila vse tri osumljene: Tineta, Šimna in Lono krivde vsled pomanjkanja dokazov. To je bilo veselje v Dobravi, že radi bohne Mane.

Edino Cilka se ni veselila z drugimi Dobravci. Matevž je bil njena velika skrb in kako priti k njemu, edina misel. Vsako noč je čakala Tilna, ali sporočila, kdaj bo mogla oditi k Ma-

tevžu. Toda Tilen ni upal do nje, ker se je le bal, da ga uteko financirajo. Strašno so namreč prežali nanj, vedno in povsod stikali za njim ter zastražili mejo tako gosto, da si sicer neustrašeni Tilen kar ni upal čez.

Cilka ga je čakala v večnem strahu. Nekega dne je dobila pismo, ki je pisal v njem Matevž sam, da Tilen ne upa prevzeti nase odgovornosti za njeno varnost, če gre čez vrhove na Koroško, ker je preveč zastražena meja. Zato naj Cilka poskusi dobiti si potni list ter priti po železnici k njemu, ki jo težko čaka. Skušal bo zavleči svoj zapor tako dolgo, dokler mu bo le mogoče.

Cilka je letala od Poncija do Pilata po oblastvih; ali kaj, ko je ubožica tako malo poznala, kako in kaj. Dvakrat je bila zama na Fužini, dvakrat zastoj na glavarstvu. Vsa obupana je prišla drugič domov, ne da bi bila kaj opravila. Napisala je žalostno pismo Matevžu in ga prosila, naj še zavleče, če le more. Pa pride slučajno Lona in Cilka ji potoži, kako se ji je godilo pri oblastniji.

"Ja golobica moja, zakaj pa prej ne moreš ust odpreti!" jo nadere Lona. "Pa bi bila že zdavnaj imela vse v redu. Za take stvari zna zdravila v Dobravi samo Lona, ki jo imajo v čisljih velika gospoda! Čaj, daj meni tista pisanja, ki jih imaš, pa ti jutri prinesem, kar treba!"

S solzami v očeh ji da Cilka, kar ima. Lona še isti večer odide na Fužino. In res se drugo popoldne vrne s potnim listom za Cilko. Cilka bi jo bila najraje objela! Lona pa bahato odmahne z roko, stopi malce na prste, pa se odreže:

"To je zato, ker sem jaz Lona in me imajo gospoda v čisljih, ker se znam prav obnašati!" In Lonin ugled pri Dobravcih je tisto popoldne zrastlel se za eno stopnjo.

Cilka si je vse pripravila za pot. Drugo jutro s prvim vlakom se je mislila peljati skozi predor v Podhrub in dalje do Breznice k Matevžu. Z vročo prošnjo k Materi božji za srečno pot je legla zgodaj spat, da bi zjutraj lahko vstala.

Malo po eni uri zjutraj plane Sultan na dvorišču v lajež in Cilka, ki ni skoro očesa zatfnila, skoči k oknu, da vidi, kaj je. Glej, čez ogrado se zavijati velik clovek — bil je Tilen —, se zaleti pod okno in ji pove:

"Cilka, ne hodi na Koroško! Danes popoldne so Matevža odpeljali v zapor. Pozdravlja te! Z Bogom!"

In že se zavijti nazaj, plane mimo skednja in zgine v grmovje. Za ceno lastnega življenja je prinesel Cilki sporočilo in vsled ovinka, ki ga je moral napraviti daleč čez Lepi vrh, je neprestano tekkel v breg in z brega skozi šest ur. Zato ni čudno, če je proti jutru omahnil ko pijan v materino bajto in tam obležal na pogradu do smrti utrujen!

Cilka pa je pri novici, ki jo je bil prinesel Tilen in ji jo tako naglo in brez ovinkov vrzel v obraz, kriknila na glas, da je Sultan onemel na dvorišču in so se zbudili domači. Potem pa se je v solzah zgrudila pred sliko Matere božje in ihto prosila usmiljenja in milosti zase in za Matevža.

(Dalje prih.)

"Amerikanski Slovenec" vodi kampanjo proti depresiji. pomagajte mu!

O TEM IN ONEM

STRAŠNA RAZDEJANJA ŠPANSKIH REVOLUCIONARJEV

Sv. oče je odločno protestiral proti preganjanju cerkve v Španiji. Španija sama preživlja danes hudo krizo in tudi vlada sama je v krizi, revolucije še ni konec. Danes je že mogoče podati precej točno sliko o kulturnem razdejanju, ki ga je prinesla revolucija. Navedli bomo nekaj števil samo iz nekaterih mest, ki kažejo, da bi se moral

protestu sv. očeta pridružiti ves kulturni svet, če je že protestiral proti sežiganju knjig, ki so ga organizirali Hitlerjevi dijaki. Ko bi bil seveda dosleden! V Španiji je šlo še za neprimerno večje kulturne vrednote, to je za čiste umetnine in kulturne pridobitve, medtem ko ni mogoče reči tega o vseh knjigah, ki so jih sežgali v Nemčiji; kajti med to literaturo je bilo tudi mnogo del, ki so bila res morali škodljiva in ki jih prava kultura prav

"Me veselili, da si poklicala, Ruth -- zdaj lahko Bill govori z Georgejem" --

* Pogosti pomenki po telefonu vzdržujejo vaše prijateljstvo živo skozi leta. Najsi žive prijatelji kje v državi ali kje drugje v deželi, vaš telefon vas bo pripeljal k njim hitro in poceni. Cela družina se lahko udeleži obiska potm telefona. Pokličite svoje prijatelje izven mesta še danes!

Obiščite Bell System razstavo, Communication Building, stotletna razstava.

ČEMU

bi se mučili doma s perilom, ko vam operemo mi po nizki ceni. Mi pridemo po vaše perilo na dom in ga vam zopet pripeljemo na dom pokličite nas na telefon!

PARK VIEW WET WASH LAUNDRY CO.

FRAN GRILL, predsednik

1729 W. 21st Street,

Chicago, Ill.

Tel. Canal 7172-7178

V JUGOSLAVIJO

Moderna udobnost in neprekosljiva postrežba v vseh razredih... Tedenska odpluta iz New Yorka... Pripravne in hitre železniške zveze iz Hamburga

ZMERNECENE

Pojasnili vam da vsak lokalni agent ali

HAMBURG-AMERICAN LINE

177 N. MICHIGAN AVE., CHICAGO, ILL.

Društvo "SV. JERONIMA"

ŠTEV. 153, K.S.K.J., CANONSBURG, PA.

Ustanovljeno dne 19. aprila 1914. Šteje nad 200 članov v obeh oddelkih. Sprejema vse zavedne katoliške Slovence in Slovenke od 16. do 55. leta in v ml. oddelek od rojstva do 16. leta. Član ali članica, ko oboli, naj se takoj javi pri društvenem tajniku in potem naj se ravna po pravilih. Društvo zbora vsako prvo nedeljo v mesecu ob 2. uri popoldne v lastnem prostoru.

Odbor za leto 1933:

Predsednik MIKE F. TOMŠIČ, Box 217, Houston, Pa.
Tajnik JOHN BEVEC, Box 16, Strabane, Pa.
Blagajnik ANTON TOMŠIČ, Box 94, Strabane, Pa.

ČISTO MLEKO ZA VAŠE ZDRAVJE, ZA VAŠE OTROKE IN ZA CELO DRUŽINO,

— iz —

Wencel's Dairy Products

2380-82 Blue Island Avenue, Chicago, Illinois
Telefon Roosevelt 3673

Na razpolago vam za vaše zdravje v svojih novih modernih svetlih mlekarških prostorih.

rada pogreša.

V letu 1931-32 je bilo v Španiji požarih mnogo dragocenih stavb, kiparskih del in umetniških slik. Številke že samo za 3 mesta so vnebovpijoče. To so številke, ki se nanašajo na Alicante, Malago in Madrid. V Alicante je bilo požarih 8 cerkva, 6 zavodov, dva samostana, eno sirotišče, eno zavetišče; sedem cerkva je bilo opustošenih, en dom za duhovne vaje, trije zavodi, štiri samostani, škofova palača in en župni urad — vse to je bilo opustošeno. Pogorele so umetnine izredne vrednosti, to je zbirka italijanske in sevilske šole ter iz 14. in 15. stoletja, dve dragoceni sliki Rivere, dve Vincenca Lopeza, ena iz sevilske šole, razne vezene iz 17. stoletja, 2000 umetniških razvalin, velika zbirka arabskih umetnin iz 10., 11. in 12. stoletja.

V Malagi je pogorelo 5 župnih cerkev, 8 pa jih je bilo opustošenih. Od drugih cerkev so pogorele tri, 6 je bilo porušeni, 5 zavodov je pogorelo, 7 jih je bilo opustošenih, 5 samostanov je zažganih in 6 opustošenih, zažgana je bila tudi škofijska palača. Zgorelo je vse polno originalnih umetnin, kakor 17 veličastnih slik Juana Demena, več Tizianovih ter drugih iz 13., 14. in 15. stoletja, nadalje dve Juanu Nino de Guevera, 1 Lorenza Armeugola de la Mata, 1 Manriqueza de Lara, znamenito kiparsko delo Alfonza Cano, 1 delo Frančiška Gomeza Valdiviezo in arheološki muzej.

V Madridu je bilo zažganih 7 cerkva, 4 samostani, 4 zavodi, 2 brezplačni šoli za delavske otroke, opustošene so bile 3 cerkve, 2 samostana in 1 zavod. Zažgane so bile 3 knjžice, od teh je samo ena imela 100.000 zvezkov. Nekatera dela so bila edina na svetu. Tako so se zgubili razni rokopisi, kakor rokopisi sv. Terezije, sv. Ivane, p. Luisa Colome, nadalje 10.000 diplomatskih dokumentov, 14.000 dokumentov o cerkveni zgodovini, 6000 fotografij s 4000 diapozitivi o paleografiji in velika zbirka zgodovinskih predmetov. Uničene so bile slike: 1 Sancheza Coello, 2 Ferrane, 2 kiparski deli La Roldane, 1 delo Coullauta Valere ter razna dela iz renesanse in baroka. Uničen je jezuitski "Instituto de Artes e Industrias", ki je bil najboljši v Evropi, veliki prirodopisni muzej, psihološki laboratorij ter končno arheološki muzej. (To so podatki, vzeti iz "Života št. 1, leto XIII".)

Najhujše pri tem je, da je bil ta pohod proti cerkvi in dragocenim umetninam organiziran. Glavni organizatorji so bili Fernando de los Rios, minister pravde in njegov tovariš minister mornarice.

Letos je sv. oče proglasil za svetnika francoskega duhovnika Huberta Fourneta, ki je živel za časa francoske revolucije. Andrej Hubert Fournet de Thoire je bil rojen leta 1752. Oče plemenitaš ga je vzgojil strogo versko; kakšen duh je bil v tej družini, priča že okoliščina, da je bilo bližnje sorodstvo 7 duhovnikov, da bi tudi njen sin postal duhovnik. In res so ga dali v zavod, toda sin je iz njega zbežal. Pozneje je študiral pravo in kot akademik res udobno živel. Privoščil si je vse zabave, ki so bile na izbero bogatemu akademiku. Študij je zanemaril, vseučilišču je obrnil hrbet in si izbral vojaški stan. Mati ga je vendar pregovorila, da ni šel k vojakom in da se za nekaj časa podal k svojemu stricu, župniku v Haimisu. V času, ko je bival pri tem pobožnem duhovniku, se mu je zbudil duhovni poklic.

Fournet je postal duhovnik, toda živel je tudi kot duhovnik zelo razkošno. Nekega dne ga je neki berač opozoril na to razkošnost, češ, da se duhovniku ne spodobi. Tedaj je Fournet spraval iz svojega župnišča vse, kar ni bilo neobhodno potrebno za njegov poklic. Postal je pre-

prost podeželski duhovnik, ki je živel samo za svoje ljudstvo. Tedaj je izbruhnila revolucija. Fournet je ostal trden v svojem poklicu in v veliko nevarnostjo je kljub vsem prepovedim revolucijonarcev vodil dušno pastirstvo med svojimi verniki. Na škofov nasvet se je podal na Špansko, odkoder se je vrnil petih letih. Šele tedaj se je začelo zanj življenje, polno nevarnih dogodovčin. Medtem je prišel na vlado diktator Napoleon, ki je uvidel, da je lažje vlada dati ljudstvu, ki je ohranilo vero, čeprav sam ni živel po veri. Povrnila se je versko svoboda in p. Fournet se je lahko z vsem silami posvetil verski obnovi ljudstva. Strašna revolucija je pustila za seboj same razvaline in treba je bilo graditi znova. K njemu je prišla plemenitašinja Elizabeta Bichiers des Ages iz sosednega kraja in skupno ustanovila družbo sester svetega Križa. Čeprav je bil Fournet silno šibkega zdravja je svojefaro opravljal od leta 1820. Nato se je umaknil v La Puye in vse preostale dni svojega življenja posvetil vodstvu novi kongregaciji. Dne 13. maja 1834 je zapustil to solzno dolino.

Stoletje skoraj ni bilo slišati o njem, ko ga je sv. oče 16. maja 1926 proglasil za blaženega. Po šestih letih, 20. novembra 1932 je Cerkev priznala oba čudeža, ki sta priložena v dokaz njegove svetosti. Zadnji čudež je bil tale: "Neki pohabljen otrok ki je imel vse ude pokvarjene je nanedoma ozdravel in zdravniška komisija je bila mnenja da se ozdravljenje ne da razlagati naravno. Že pri čitanju dekretov, s katerim sta bila priznana oba čudeža, je sv. oče z vznemirjenimi besedami slavil delo župnika Fourneta. "Lepšega uvoda kakor zgledi, kako junaške čednosti in vzvišene svetosti, kate-re svetloba se že napoveduje za bodoče leto." Sv. oče je mislil na uvod k svetemu letu.

NAJHUJŠI STRUP

Najbolj strupena snov, kar jih poznamo, je strup toksin, ki ga izdeluje organizem bacillus botulinus. Botulinus je zelo hudo zastrupljenje, ki se konča navadno s smrtno. To zastrupljenje nastane, če jemo pokvarjeno meso, klobase, prekajeno meso, konzerve, šunko, na kateri so omenjene bakterije, povzročitelj botulizma. Ta mikrob raste brez kisika, to je anaerobna bakterija, zelo trdoživa in zahrbtna, ker nikakor ne izpreminja zunanosti ali okusa jestvine. Strup, ki ga izdeluje ta mikrob, je tako učinkovit, da zadostuje vzeti v usta zastrupljen kos jestvine in ga takoj izpljuniti, pa je clovek kljub temu zapisan smrti.

J. B. S. Haldane je izračunal, da bi zadostovalo okrog 70 funtov tega strupa, pa bi lahko pokončili z njim vse človeštvo. S kuhanjem tega strašnega strupa ne uničimo. Ker pa more živeti bacil samo tam, kjer ni kisika, naletimo nanj večinoma v konzervah, ki niso bile dovolj sterilizirane, predno so jih zaprli. V Ameriki je bilo že sto in sto zastrupljenj s konserviranim sočivjem. Bacillus botulinus se ne da dokazati, pač pa se dajo dognati njegovi medcelični produkti (toksini), ki so zelo strupeni, in sicer v izbljuvani ali izčrpani vsebini želodca ali črev, če jih pravočasno preiščemo.

DVIGALO, KATEREMU KAR UKAZUJEŠ

je sestavil na Angleškem neki inženjer. To dvigalo nima običajnih gumbov s številko, ki kaže nadstropja. Ko stopiš v njega, zakličiš nadstropje, v katerega se hočeš peljati, in že se dvigalo prične pomikati navzgor. Končno se ustavi v nadstropju, ki si ga želiš. Valovi človeškega glasu udarijo na fotostatično celico na pripravi, ki potem sproži električni tok.

IRITE "AMER. SLOVENCA"!

TISKARNA

AMERIKANSKI SLOVENEK

izvršuje vsa tiskarska dela točno in po najzmernejših cenah. Mnogi so se o tem prepričali in so naši stalni odjemalci.

Društva — Trgovci — Posamezniki

dobijo v naši tiskarni vedno solidno in točno postrežbo. Priporočamo, da predno oddate naročilo drugam, da pišete nam po cene. Izvršujemo prestave na angleško in obratno. Za nas ni nobeno naročilo preveliko, nobeno premaio.

Amerikanski Slovenec

1849 WEST 22nd STREET, CHICAGO, ILL.